

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sortes, Qvibvs, Ne Temere Cadant, Temperandis; Vel, Si
Temere Dvcvntvr, Castigandis, Divini Ivdicii Æqvitas
Semper Adest**

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1645

Serenissimo Et Reverendissimo Prinicipi Ac Dn. Dn. Sigismvndo Francisco
Archidvci Avstriæ, Dvci Bvrgvndiæ, Styriæ, Carinthiae, Carniolae, &c.
Comiti Habspvrgi, Tyrolis, & Goritiae, &c. Landgravio ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52306](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52306)

SERENISSIMO ET REVERENDIS-
SIMO PRINCIPI AC DN. DN.

SIGISMUNDO
FRANCISCO

ARCHIDUCI AUSTRIÆ, DUCI
BURGUNDIÆ, STYRIÆ, CARIN-
THIÆ, CARNIOLÆ, &c. COMITI HAB-
SPURGI, TYROLIS, & GORITIÆ, &c.
LANDGRAVIO ALSATIÆ, &c.

PRINCIPI AC DOM. MEO CLEMENT. mo.

Um Vtopiam, partum alienum & posthumum, SERENITATI VESTRÆ dedicarē; tanquam AVGVSTANI EPISCOPATVS POSTVLATO SVCCessori, ex officio, sum gratulatus. Iam hunc alterum, & meū partum eidem consecro, vt gratuler mihi, qui, prima dedicatione, tam felicem & liberalem Patronum inveni. Nam profectò si vllus vnquam Princeps ostendit, SER.^{tas} V.^{ra} ostendit, falsè dici illud: *Periculosum esse, ad Principem accedere.* Igitur, sicut primus liber venerantis fuit, ita alter iste est gratias agentis; quo beneficium à me, non ambiendum, sed compēsandum ostendo.

(?) 2 Illo

E P I S T O L A

Illo declarandum erat, è montibus petendum fuisse Principem, cuius altitudo sanguinis & virtutis temporum istorum periculis opponi posset: isto testor, SEREN.^{tema} V.^{ram}, iam in istis annis, Parentē, in fouenda Societate, nō imitari, sed agere; nec pro paruis tantū magna reponere; sed etiam dando se, quā habendo feliciorē arbitrari. O indolem in magnas spes natam, & Principe dignam! Non nisi excelsæ mentes gloriam suam esse ducunt, vtilitatem aliorum. Pauci sunt, qui non putēt, sibi omnia deberi, se nihil. Plures magna parui, quā parua magni faciunt. Quod si ergo terris contingat, qui viam consuetudini, non virtuti, contrariam insistat, meritō is, & vtiq̄ue est in acta, & libros referendus.

De Pio II. Pontifice legimus, eum, inter multas virtutes, ac res laude dignas, etiam hoc habuisse, vt voluptatem omnē, quando à munere publico vacabat, in lectione & scriptione frequenti reponeret. Qua de caussa libros, *plus quā sapphiros & smaragdos* amauit, quibus *chrysolitorum magnam copiā inesse* dicebat. Maçte animo, Princeps; cum

Pio

DEDICATORIA.

Pio II. sentit SER.^{tas} V.^{tas}, cui libri sunt the-
sauri; litterę gēme: inter quas ipsa Sapphir⁹
est & Smaragd⁹, si libros ita potest æstima-
re. Hoc enim pacto, omne tēpus honestis-
simis curis implet. Hac ratione, nullam ho-
rā perdit. Hoc iudicio demōstrat, se scire,
quàm pretiosa sit ætas. Hoc modo docet,
regere & regi se posse: quorum neutrum,
sine altero SER.^{tem} V.^{ram} deceret. Regere
nemo potest, qui se non finit regi, vel lege,
vel cōsilio, vel ratione. Præcipitat, qui hæc
vult præcedere, nō sequi. Ast vnde de lege,
de consilio, de ratione constabit? Viri scili-
cet docti omnia patefacient? Sed habent
plerumq; aulæ plures sapientes, quàm for-
tes; multi ibi sunt eruditi, pauci qui nil me-
tuunt. Malunt igitur Principem nō offen-
dere, quàm docere. Et Principum quoque
nonnullorū est, non quærere quid debeat,
sed quid fieri possit. Etsi ergo nō deessent
multis linguæ, si linguis nō deessent aures;
tamen quia mutire nō audent, omnino fi-
unt muti. Quid itaq; agendum? adeundi
sunt alij Consiliarij, qui voce quidem ca-
rent, sed verbis abundāt, & loquuntur sine
(?) 3 rubore.

E P I S T O L A

rubore. Tales Confiliarij sunt libri, ipso-
 rum Confiliariorum magistri. Felix Prin-
 cepts, qui libros, amat; amat enim Consi-
 liarios optimos, veritatis cultores, erube-
 scere nescientes, fontes consiliorum. At-
 que hæc est altera mihi caussa: quia librum
 affero, ad amatorem librorum, quando
 hunc SER. ^{ti} V. ^{ra} dedico. Eò ferendæ sunt
 merces, vbi æstimantur. Accedit tertio,
 ipsum libri argumentum. Est enim de ju-
 dicijs, quibus DEVS SORTES licitas regit,
 aut illicitas punit. *Sortem & hereditatem*,
 Græci κληρον vocant. Vnde Clerici, velut *sors*
 & *hereditas* Domini, nuncupantur; illi
 scilicet, qui, DEO ipso jubente, diuino cul-
 tui consecrati, procurandæ religionis, &
 rerum sacrarum prouidentiam ac solici-
 tudinem susceperunt; qui, teste D. Hiero-
 nymo, ep. ad Nepotian. *Propterea vocan-
 tur Clerici, vel quia de sorte sunt Domini, vel
 quia ipse Dominus sors, id est, pars Clericorum
 est.* Cùm autem, si non plerumque, sal-
 tem sæpissimè, hæreditas in plures, *sorte*
*diuidatur, juxta illud Psal. 77. 54. Sorte di-
 uisit eis terram; inde factum est, vt hæredi-
 tas*

tas

D E D I C A T O R I A.

tas *sortis* nomine appellaretur. maxima laus est, SER.^{me} ARCHIDUX, siue *de sorte esse Domini*, siue *Dominum esse sortem* alicui⁹. Qui *de sorte* est Domini, diuino cultui consecratus, religionem, & res sacras se, ex officio, curare profitetur. magna professio, nobilis cura, officium summum. De hac *sorte*, qui est, an librum de SORTE repudiet? Præsertim is, qui verè diceret, quod est Sap. 8. 16. *Puer eram ingeniosus, & sortitus sum animam bonam*? De quo vel nulla, vel non nisi summa spes esse potest: quia omnis mediocritas infra indolem est. Quæ se se multis indicijs exerit. Nō potest latere, qui sol est, lux illū prodit. Talis est SER.^{tas} V.^{ra}, solent imitatur, qui nunquam quiescit, vt vbique luceat. Vocentur alij ad castra; stringant ferrum pro patria; capiant vrbes; vincant hostes: SER.^{tas} V.^{ra}, in Ecclesia militabit; pro Christo & cælo pugnabit; mactabit cupiditates; cōtra Orcū copias educet; *nec porta inferi praualebūt aduersus eam*: & si sic crescat, statuet trophæum virtutis, & monumentum generositatis: à victorijs tantò illustrior, quantò hostes isti, quibus bel-

EPIST. DEDICAT.

lum meditatur, sunt potentiores. Viuax ingenium manus promptas promittit. Et, qui verè sunt *de sorte Domini*, nesciunt torpere, more stellarum, in cælo, quarum nulla desidet, nulla otatur. Hinc & *Dominus erit fors* SER.^{tis} V.^{ra}, quæ, dum DEO plus dat, quàm sibi; vicissim DEO, non ex deunce, sed ex asse hæres erit. Certa enim fide sperare futura potest, qui potest contemnere præsentia. Contemnit autem hæc, qui non dicit cum vanis & profanis illis, Sap. 2. 9. *Vbique relinquamus signa lætitiæ: quoniam hæc est pars nostra, & hæc est fors.* Quibus quia, ex nomine, & officio suo contrarij sunt *Clerici*, quorum melior pars, meliorque *fors* est *Dominus*; vtique de *SORTE* libenter legent, nec illibenter meditabuntur. Valeat SER.^{tas} V.^{ra}, & *SORTE* hac contenta esse dignetur. In-
golstadij. Anno 1645. 4. Non. Ian.

SER.^{tis} V.^{ra}.

infimus seruus

GEORGIUS STENGELIVS SOC. IESV.

PRÆ-